NAM THU MUOI BAI. — SO THU 2133

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE DU TONKIN

BIBLIOTHÈQUE

NGÀY THỨ TƯ 30 AVRIL 1924

DÉPÔT LÉGAL INDOCHINE N° 2196

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Một năm.	Các tỉnh và Cao-miên.	Sáu tháng.	Ba tháng.	Lào (Vientiane, Savannakhet, Thakhek, Pakse).	Nhật-bản, Trung-hoa, Xiêm, Hồng-mao, Pháp-quốc.	Ngoại quốc.
	6$00	6$90	6$30	3$30	3$60	12$00	
	»	8$00	4$50	2$30	3$30	6$60	
	3$00	3$50	2$00	1$20	1$65	3$00	
	1$50	1$75	1$00	0$60	0$90	1$50	
	0$50	0$60	0$35	0$20	0$30	0$50	

* Les abonnements ne partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HỮU-LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

1re page: Une seule insertion. . . . 0$30 la c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 la c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái sự-nghiệp của bậc thượng-lưu ta đối với xã-hội

VIII

Thử nữa xin nói về các nhà trong văn-giới. Văn-giới đây không phải kể những ông tri-sinh trong cái bể văn Tàu, thi thiên, phụ bách, văn-sách năm-mười, đánh cái nghề trích cổ tìm chương, chỉ cái giọng phong hoa tuyết nguyệt mà đã có cái biệt hiệu « rung đùi » ; cũng không phải kể những ông mua-may trong cái tạp văn Tây, mở miệng ra thì xi-xồ vu vu mua mua hàng một xâu dài, hạ bút xuống thì chấp-chanh nào Racine, nào Voltaire từng một đoạn tuồng, cũng ve (vers) cũng văn, cũng kịch cũng cục mà đã được người ngoại-quốc tặng cho cái huy-hiệu là « sáo hot hay » ; những nhà văn ấy, nọa may có thể tập tễnh theo đòi với các nhà văn Tàu, các nhà văn Tây mà vọng phương vào văn-giới Tàu, văn-giới Tây chăng, chứ văn-giới ta tôi không có lẽ đoán được ; vì văn Tàu văn Tây đủ hay đến bậc nào đi nữa, hay như máy bay bước chạy, hay đến qui khốc thần kinh, thì đối với xã-hội Tàu xã-hội Tây không biết có bổng xa vang vọng tới nhân-tâm thế-đạo chút nào không, chứ đối với xã-hội ta thì cái hay ấy chỉ đủ mình tự thưởng với mình hay là để bậc bậc làm cao với những kẻ xung-quanh mình, mà dù bỏ cu, vỗ tri vô giác, ngoài ra không phát-dương được một phần gì quốc-túy, không nhắc nhở được một phần gì quốc-hồn, không tô-điểm được một phần gì quốc-hoa, không bổ ích cho anh em con cháu cùng nòi cùng giống mình chỉ biết nghe cái thứ tiếng của tiên-tổ mấy trăm đời sinh trưởng tiến-hóa ở cõi đất Việt-Nam là cái thứ tiếng Việt-Nam ta từ lúc lọt lòng « mẹ dẻ » ; thứ tiếng ấy viết ra thành văn, gọi là quốc-văn ; văn có viết bằng quốc-văn thì mới làm cho những người nói tiếng « mẹ dẻ » nghe hiểu được vào tai, nghĩ ngẫm được vào bụng, nhân-tâm thế-đạo mới có được một vài phần bổ ích, quốc-túy mới nhờ đó mà được rõ-rệt, quốc-hồn mới nhờ đó mà được tỉnh-tao, mới thật là các nhà trong văn-giới nước ta vậy.

Nước ta là một nước trải mấy ngàn năm chỉ học mượn viết nhờ, cứ nói cho đúng ra thì các nhà trong văn-giới ta kể cũng còn hiếm quá ; song, vào khoảng vài chục năm nay, nhờ cái hồn linh-thiêng phảng-phất của những người cùng nói cái thứ tiếng Việt-Nam này ngậm-ngùi tức tối ở dưới cửu-nguyên âm-thầm xui giục mà cái phong-trào quốc-văn đã nổi lên một ngày một tràn lan ; trong bọn các nhà văn Tàu, các nhà văn Tây cũng đã có được một số kha-khá người không chịu cam tâm kiếp cư kỳ-ngụ trong văn-giới Tàu, văn-giới Tây mà đã giồng trồng mới cơ, tập lên ở cái miếng đất sống Lô non Tản cũng có một cái văn-giới ta, tuy mới phôi-phác thành hình mà không phải không có cái cơ vững bền chắc-chắn ; mà chẳng những là vững bền chắc-chắn, may ra lại mong có ngày tráng-lệ nguy-nga ; cái nền quốc văn của ta đương lúc mới gây dựng như bây giờ đã là đủ lại cả hai lối văn Tàu văn Tây thì đến lúc chung thành sau này tất là cũng hòa hợp được cả hai lối văn ấy ; mà hai lối văn ấy chính đều là lối văn rất phong phú, rất tốt đẹp, mà rất hoàn-bị trong các lối văn ở thế-giới từ xưa đến nay ; tóa lâu-đài quốc-văn của ta mà kiến-trúc bằng những vật-liệu lương-hảo như thế thì còn gì bằng.

Các nhà trong văn-giới ta mà nếu thực là bậc thượng-lưu hoàn toàn xứng đáng, thì hoặc là Pháp học đã thâm-thúy mà Hán-học cũng có uyên-nguyên, hoặc là Hán-học đã tinh thông mà Pháp-học cũng biết ngành-khái, tư-tưởng tất là thuần-túy mà cao-thượng, học-thức tất là xem rộng mà biết nhiều, nghiên cứu cái tinh-thể bản-quốc đã tường, quan-sát cái cục-diện hiện thời lại rõ, từng trải việc đời hay đã đã lắm, phán đoán những điều khuyết-điểm quốc-dân lại rành, giá một bầu bàn nhiệt-huyết yêu nước yêu nòi mà huy-sái trên nét mực đen, tờ giấy trắng, không vì danh lợi mà đổi bụng, không lấy khen chê mà khác lòng, không a-dua cái hiếu-thượng thiên lệch của xã-hội mà cố đem ngọn bút làm lưỡi gươm kiều-chỉnh những tệ-tục đồi-phong, không kiêng nể cái oai-thế hống-hách của cường quyền mà cố đem quyền sách làm tấm gương soi-mói những mưu gian chước độc, cái tinh-thần chỉ-thú của thánh-hiền đời trước, xiển-phát cho hết để luyện nên những tể thuốc nuôi hồn, cái tân-lý kỳ-tưởng của Âu Mỹ đời nay, thu nhặt cho sành để chế lấy những thang bổ óc, về thông-tục giáo-dục thì hoặc báo-chương, hoặc tập-chí, hoặc thi-ca, hoặc tiểu-thuyết, hoặc kịch-bản, lấy miệng thiều lòng gầm mà dệt thành những lời khuyến giới đầm-thắm khôn-ngoan ; về thanh-niên giáo-dục thì sách luân-lý, sách sử-ký, sách địa-dư, sách khoa-học, sách chuyên-môn, lấy nhị Á hoa Âu mà xếp thành những tập giáo-khoa tường-minh giản-quát ; không kể những cái văn đạo dục tăng bí, bại hoại phong tục, cùng những cái văn khua môi múa mép, nhặt-nhạnh đông-đài, không hề khi nào dám để cho trong văn-giới ta mọc ra có cái mầm xấu-xa nhớp-nhúa như thế, mà mỗi khi cầm đến cây bút, cái nhiệt-huyết yêu nước yêu nòi thường sôi nổi ở trong tri nghĩ mà mình tự hỏi cây bút của mình rằng : Mi định viết cái gì đây ? Viết ra mà có ích gì cho nhân-tâm thế-đạo, bổ-cứu cho thời-tệ, mở-mang cho tri-thức được phần nào không ? bay chực viết ra để cầu lấy cái danh gì kiếm lấy cái lợi gì, mua chuộc lấy cái lòng khờ-dại hám ưa của công-chúng gì đây chăng ? Đ5 viết câu văn nào là như lời một nhà văn hào Tây nói : Có máu mới có văn ; văn để mà thổ-lộ cái tư-tưởng thuần túy cao-thượng của mình, để mà truyền-đạt cái học thức xem rộng biết nhiều của mình, để mà xoay-xóa với cái tình-thể của bản-quốc mình, để mà đối phó với cái cục-diện của hiện-thời mình, để mà chỉ đường dắt lối cho những công việc đời hay dở, để mà bổ thiên cứu tệ cho những điều khuyết-điểm quốc-dân. Người ta vẫn thường nói : văn-chương quan thế-vận thịnh suy ; đến lúc mà thiếu-niên tử-đệ trong nước mình nhờ sách vở của mình mà đại trở nên khôn, hèn trở nên hay, yếu trở nên mạnh, những đồng-bào trong nước mình nhờ câu văn của mình mà kiến-thức dương hợp-hồi hóa ra rộng-rãi, tình nết dương xấu hóa tốt, phong-tục dương dở hóa hay, dùng được cái câu sấm-ngữ : vận-mệnh nước mình sau này mà hay được là nhờ ở quốc-văn, thì cái công-nghiệp của các nhà trong văn-giới ta thật không phải là là công-nghiệp « buôn văn bán chữ » như bây giờ, mà đối với xã-hội ta thật có cái công-nghiệp lập ngôn bất hủ vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 29 Avril 1924

Nước Pháp với nước Bỉ

Sáng hôm nay hồi 10 giờ, quan Poincaré tiếp hai quan thượng-thư Theunis, và Hymans và quan đại-sứ nước Bỉ. Các ngài thương nghị cả buổi sáng, quan Poincaré có giữ hai quan thượng-thư và quan đại-sứ nước Bỉ lại xơi cơm.

Việc nước Anh

Nhân dân xứ Ecosse hội-nghị ở Glasgow quyết nghị xin với nước Anh ưng chuẩn một bản luật cho xứ Ecosse được tự-trị và đặt cho xứ ấy một cái nghị-viện độc-lập, có toàn-quyền về việc đặt luật trong nước.

Việc nước Đức

Quan thủ-tướng Marx diễn thuyết ở Dusseldorf có tỏ ý mong rằng đảng trung-ương, và đảng thiên-chúa giáo sẽ tán trợ cái chánh-sách thi hành tờ hòa-nghị, khiến cho hai nước Pháp và Đức thân-ái với nhau.

Ông nói : Nếu đảng quá-kích và các đảng hữu-dực cầm quyền-chính, thực là khốc hại cho nước Đức, vì các đảng ấy quên rằng chánh-phủ Đức không có binh-lực để hộ vệ, không có thể muốn làm thế nào thì làm thế ấy được. Nếu các đảng về cực-hữu là đại đa số trong nghị-viện, thật là nguy cho cái tiền-đồ Âu-châu. Nhân dân ở gần các hạt trú binh biết phải chăng và ít cái tư-tưởng quá kích lan-hồn nhân dân ở các nơi xa.

Việc buôn bán dầu cơ về tiền franc ở nước Đức.

Có tin rằng hoa buôn bán dầu cơ về tiền franc ở Berlin thua thiệt độ 400 triệu quan, tính ra bằng nửa phần chia ba số tổn thiệt của tất cả các nhà buôn bán dầu cơ trong thế-giới.

Cavite, ngày 28 Avril 1924

Việc Trung-Mỹ

Tin San Salvador. — Các viên lĩnh-tụ cách-mệnh ở nước Honduras ưng để nước Hoa-kỳ điều đình giúp.

Tin Washington. — Các nước Salvador, Guatemala, Nicaragua nhận lời nước Hoa-kỳ mời đến hội-nghị ở Ampala để điều đình cho yên việc chiến-tranh. Về việc đánh hỏi thủy của Hoa-kỳ ở Tegusigala không có tin tức gì đích xác.

Cuộc bay vòng thế-giới

Tin Cordova. — Có tin rằng thiếu-ta Martin khởi hành ở Kanatak hồi 10 giờ 35 sáng hôm nay để bay đi Chignik.

Tin Trung-hoa

Ngày 19 Avril 1924

Việc Trung Nga thiết lộ

Ủy-viên Nga không trả lời cho ngoại giao bộ, là theo lệnh truyền của chánh phủ Nga, nhưng lại có tin đồn rằng ủy-viên Nga đã tư giấy về ngoại-giao bộ Nga, thuật những lời biện bác của chánh-phủ Trung-hoa.

Chức bang-biện quân-vụ tỉnh Phúc-kiến

Tào-Côn ha lệnh cử Chu-Sâm-Nhân làm bang-biện quân-vụ tỉnh Phúc-kiến, ngày 12 avril. Chu đã nhận chức.

Nước Mỹ hoãn việc quan-thuế hội-nghị

Thi-thiện-Cơ (công-sứ Trung-hoa ở nước Mỹ) đánh giây thép về ngoại-giao bộ rằng chánh-phủ Mỹ vì chánh phủ Trung-hoa không chịu thực hành việc tái bình (rút bớt ngạch binh ở các tỉnh), muốn hoãn việc hội-nghị về vấn đề quan thuế.

Tham nghị-viện hỏi Tể-nhiếp-Nguyên về việc vay tiền ngoại-quốc

Tham nghị viện đánh giây thép cho Tể-nhiếp-Nguyên (ở Giang-tô) rằng có nghe Tể muốn mượn tiếng đào sông Hoài để vay tiền ngoại-quốc, như việc ấy có thật, thì Tể phải bố cáo cho công chúng biết.

Ngô-bội-Phu sai quân đội sang Hồ-nam

Ngô-bội-Phu được tin Triệu-hằng-Dịch quay về phía nam, sai Ngân-văn-Bằng (thập tứ sư trưởng đem quân đội sang Hồ-nam).

Tể-nhiếp-Nguyên, Ngô-bội-Phu đối với việc Trung Nga giao-thiệp

Tể-nhiếp-Nguyên và Ngô bội-Phu đều đánh giây thép về Bắc kinh cử Vương-chánh-Đình giúp sức cho Cố-duy-Quân trù biện việc Trung Nga giao thiệp.

Vương-khắc-Mẫn lại xin từ chức

Vương-khắc-Mẫn vì vấn-đề kinh-phí quốc vụ viện, không bằng lòng với Tôn-bảo-Kỳ, lại xin từ chức tài-chánh bộ trưởng. Tào-Côn lại khuyến dụ chưa cho.

Tin Giang-tây

Quân đội của Phương-bảo-Nhân ở Giang-tây hỗn nhiên biến loạn, quân sĩ trốn tan đi rất nhiều.

Tin Hồ-bắc

Tiêu-diệu-Nam đánh giây thép về Bắc-kinh xin từ chức tỉnh trưởng Hồ-bắc, Tào-Côn khuyến dụ không cho.

Tin Đông-giang

Cuộc chiến-tranh ở Đông-giang hiện đã khai động : đương giữa thì quân Quảng-tây và quân Hồ-nam chia ba đường sang đánh Bắc-la ; đường bên hữu thì Hồ-tử-Thuấn (Vân-nam quân chi huy) hiệp binh với Lưu-cẩn-Hoàn sang đánh Lão-hồ-Ải, duy đường bên tả thì vì quân đội Trần-quỳnh-Minh đóng ở Ha-nguyên, cho nên quân-đội Hồ-nam chưa dám tiến binh.

Tin Quảng-tây

Hoàng-thiệu-Hùng (Quảng-tây quân tổng tư lệnh) trước hợp binh với Lý-tế-Thân và Trình-nhuận-Kỳ vây đánh tỉnh thành Quảng-tây, đánh nhau mấy ngày luôn với quân đội Trần-thiệu-Thái kịch liệt quá. Quân sĩ vừa chết vừa bị thương rất nhiều ; Hoàng sai người đi mộ binh ở các hạt Quảng-tây được hơn 1000 người đã bổ sung vào các đội ngũ và hiện đương hết sức thao luyện.

Hạm-đội sang Đông-giang

Từ-Đức (Giang-tô tổng tư lệnh) phụng mệnh Tôn-Văn, ngày 12 avril, đã đem đội tàu chiến sang đóng ở mặt bến Lục-lan để đợi sai khiến.

Ngày thứ tư 30 Avril 1924

Việc Trung Nga thiết lộ

Ủy-viên Nga không trả lời cho ngoại giao bộ, là theo lệnh truyền của chánh phủ Nga, nhưng lại có tin đồn rằng ủy-viên Nga đã tư giấy về ngoại-giao bộ Nga, thuật những lời biện bác của chánh-phủ Trung-hoa.

Chức bang-biện quân-vụ tỉnh Phúc-kiến

Tào-Côn ha lệnh cử Chu-Sâm-Nhân làm bang-biện quân-vụ tỉnh Phúc-kiến, ngày 12 avril. Chu đã nhận chức.

Nước Mỹ hoãn việc quan-thuế hội-nghị

Thi-thiện-Cơ (công-sứ Trung-hoa ở nước Mỹ) đánh giây thép về ngoại-giao bộ rằng chánh-phủ Mỹ vì chánh phủ Trung-hoa không chịu thực hành việc tái bình (rút bớt ngạch binh ở các tỉnh), muốn hoãn việc hội-nghị về vấn đề quan thuế.

Tham nghị-viện hỏi Tể-nhiếp-Nguyên về việc vay tiền ngoại-quốc

Tham nghị viện đánh giây thép cho Tể-nhiếp-Nguyên (ở Giang-tô) rằng có nghe Tể muốn mượn tiếng đào sông Hoài để vay tiền ngoại-quốc, như việc ấy có thật, thì Tể phải bố cáo cho công chúng biết.

Ngô-bội-Phu sai quân đội sang Hồ-nam

Ngô-bội-Phu được tin Triệu-hằng-Dịch quay về phía nam, sai Ngân-văn-Bằng (thập tứ sư trưởng đem quân đội sang Hồ-nam).

Tể-nhiếp-Nguyên, Ngô-bội-Phu đối với việc Trung Nga giao-thiệp

Tể-nhiếp-Nguyên và Ngô bội-Phu đều đánh giây thép về Bắc kinh cử Vương-chánh-Đình giúp sức cho Cố-duy-Quân trù biện việc Trung Nga giao thiệp.

Vương-khắc-Mẫn lại xin từ chức

Vương-khắc-Mẫn vì vấn-đề kinh-phí quốc vụ viện, không bằng lòng với Tôn-bảo-Kỳ, lại xin từ chức tài-chánh bộ trưởng. Tào-Côn lại khuyến dụ chưa cho.

Tin Giang-tây

Quân đội của Phương-bảo-Nhân ở Giang-tây hỗn nhiên biến loạn, quân sĩ trốn tan đi rất nhiều.

Tin Hồ-bắc

Tiêu-diệu-Nam đánh giây thép về Bắc-kinh xin từ chức tỉnh trưởng Hồ-bắc, Tào-Côn khuyến dụ không cho.

Tin Đông-giang

Cuộc chiến-tranh ở Đông-giang hiện đã khai động : đương giữa thì quân Quảng-tây và quân Hồ-nam chia ba đường sang đánh Bắc-la ; đường bên hữu thì Hồ-tử-Thuấn (Vân-nam quân chi huy) hiệp binh với Lưu-cẩn-Hoàn sang đánh Lão-hồ-Ải, duy đường bên tả thì vì quân đội Trần-quỳnh-Minh đóng ở Ha-nguyên, cho nên quân-đội Hồ-nam chưa dám tiến binh.

Tin Quảng-tây

Hoàng-thiệu-Hùng (Quảng-tây quân tổng tư lệnh) trước hợp binh với Lý-tế-Thân và Trình-nhuận-Kỳ vây đánh tỉnh thành Quảng-tây, đánh nhau mấy ngày luôn với quân đội Trần-thiệu-Thái kịch liệt quá. Quân sĩ vừa chết vừa bị thương rất nhiều ; Hoàng sai người đi mộ binh ở các hạt Quảng-tây được hơn 1000 người đã bổ sung vào các đội ngũ và hiện đương hết sức thao luyện.

Hạm-đội sang Đông-giang

Từ-Đức (Giang-tô tổng tư lệnh) phụng mệnh Tôn-Văn, ngày 12 avril, đã đem đội tàu chiến sang đóng ở mặt bến Lục-lan để đợi sai khiến.

NƯỚC PHI-LUẬT-TÂN DÙNG CÁCH XỬ TỬ MỚI

Chánh-phủ Phi-luật-tân dùng cái cách xử tử bằng điện đã được hơn một năm nay. Trong cách xử tử ấy dùng một cái ghế cho tội-nhân ngồi lên trên, rồi cho điện chạy vào, tức khắc tội nhân chết ngay. Lúc chánh-phủ Phi-luật-tân nhận được cái máy mới ấy, đầu tiên đem một con khỉ thí-nghiệm. Đặt khỉ ngồi lên ghế, mắc dây điện vào, trong năm giây đồng-hồ, thì khỉ chết hẳn. Thế là trong các nước ở Viễn-đông, Phi-luật-tân dùng máy xử-tử trước nhất vậy.

NĂM BÀ QUẢ PHỤ

Hiện nay nước Hoa-kỳ có năm bà vợ góa của năm quan cố thống-lĩnh : là Mme Wilson, Mme Wa ren, Mme G. Harding, Mme Théodore Roose elt, Mme Thomas J. Preston và Mme Benjamin Harrison

Quan thống lĩnh Coolidge mới ký một bản chỉ dụ cho năm bà được phép gửi thư không mất tiền tem. Đó là một cách biệt đãi các bà mà không tốn tiền cho sở chi thu là bao vậy.

HOA-KỲ VỚI VIỆC ÂU-CHÂU

Các nhà giám-định Hoa-kỳ trở về tới New-York cũng công bố rằng nước Hoa-kỳ nên tán trợ vào việc thực hành các khoản của các nhà giám-định đề xướng, nhất là nên bàn giúp các trái phiếu về trái khoản của nước Đức sẽ mộ. Như vậy, thì các tờ trình của các nhà giám định đến lúc thực hành được, khiến cho nền kinh-tế được yên ổn, Âu-châu sẽ mua hàng được nhiều hơn, mà cuộc hòa-bình đến ngày khôi phục được vậy.

CUỘC BAY TỪ PARIS ĐẾN TOKIO QUA ĐÔNG-PHÁP

Ngày 28 avril, trung-úy Pelletier d'Oisy bay tới Bender-Abbas. Bay đến Badgad, trung-úy bay trước các phi-hành-gia nước Bồ đào-nha khởi hành ở Lisbonne ngày 2 avril để bay đến Macao. Các phi-hành gia ấy đúng tàu bay Pháp và máy phát-động Pháp bay từ bữa ấy đến nay được mọi sự như ý.

Trung-úy Pellelier d'O sy bay trong năm ngày được 6,200 kilomètres.

Tự do diễn đàn

Gia đình giáo-dục

Uốn cây uốn từ thuở nhỏ, dạy con dạy từ thuở còn thơ. Thân cây kia uốn đã thành hình, khi to lớn muốn cho tươi đẹp thì chỉ phải tỉa là sâu, ngắt cành héo là được ; trẻ con đã có giáo dục tốt thì lúc đi học ông thầy không phải khó nhọc gì cả mà thường dễ gây nên được người hay. Nay muốn trẻ nên người tất phải làm sao cho trẻ có cái gia-đình giáo-dục trước.

Cha mẹ sinh con ra không phải cho con đi học là đã làm hết bổn-phận rồi đâu. Con đi học nhà trường chẳng qua chỉ là để phát triển cái bay để có ở trong lòng ra thôi, chứ không phải để đào tạo cái hay, cái mầm hay là công của cha mẹ gây nên, ông thầy không thể gây được. Xưa nay ta thường lấy làm lạ rằng sao con người thông-minh dường ấy, học hành giỏi dang dường ấy, mà tính hạnh lại xấu xa dường ấy, ta hay tưởng sự học có thể làm cho người ta nên đức hạnh, học nhiều ắt phải hay, nào có biết đâu sự học chỉ có thể gây được thành người trí thức, học thức nhiều mà không có gia-đình giáo-dục tốt thì chỉ có khôn ranh, chứ ít khi thành hiền hậu. Người học-thức với người có giáo-dục khác nhau xa lắm. Người học-thức không hẳn là có giáo-dục cả, có nhiều kẻ văn hay chữ tốt, có tài nhả ngọc phun châu, múa bút nghị luận, ý tứ cao sâu, mà rút lại thì chỉ là kẻ biết nói, biết làm văn, chứ nếu xét đến người thì mười điều hay không được một. Người có giáo-dục không phải tất nhiên là biết viết văn, giỏi nói chuyện, người có giáo-dục là người giàu đường đạo-đức, chỉ cốt làm điều phải điều hay, chỉ biết theo một cái mục đích tối thiểng-liêng là cái mục-đích làm người cho phải lẽ.

Nhà trường phần nhiều là nơi dạy làm văn, dạy các khoa học, chứ không chỉ cốt dạy một đạo-đức làm người. Trẻ con nên hay, là ở trong gia-đình, nhờ cha mẹ biết dạy dỗ. Đạo làm cha mẹ phải gây cho con có cái căn-bản tốt, phải dạy con, phải làm gương cho con theo. Vì sao mà trong một lớp học ông thầy cũng theo một chương-trình ấy, cũng giảng-dạy dạy bảo như nhau, lại có kẻ hay người dở, hà chẳng phải tại trẻ có giáo-dục trẻ không ư ? Cho hay nền gia-đình giáo dục là cần lắm. Cha mẹ có con hư là vì không dạy con, hay là không biết cách dạy con chứ, không có lẽ gì khác cả. Đứa con là gương phản chiếu của cha mẹ nó ; ta vào một nhà, cứ xem trẻ ngoan, trẻ lễ phép, hay trẻ láo, trẻ hư thì cũng tạm biết được tính nết nhân phẩm cha mẹ nó là thế nào ! Trẻ mới sinh ra, không bao giờ lại hư ngay được, nó hư là bởi nó nhiễm cái hư ở bên mình nó, là bởi cha mẹ nó để cho nó hư. Nếu cha mẹ biết cách dạy con, biết gây dựng cái thói quen tốt ở trong trí trẻ, thì trẻ có đi chơi bời, có bị trẻ khác mất dạy cám gỗ cũng không khi nào thành hư hỏng ; nếu trẻ đã sẵn có cái giáo-dục tốt thì khi đi nhà trường được nghe lời thầy dạy, được rộng

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

kiến-văn, sao lại có dở. Ôi! trẻ tức là người dân nước sau này, làm cha mẹ mà để trẻ hư hèn thì chẳng những thân gia khốn-khổ về con mà lại còn có tội với quốc-gia nữa. Đời trẻ là quan-hệ ở người làm cha mẹ lắm. Cái nghĩa-vụ, cái danh dự của người cha người mẹ hầu hết là ở cách giáo-dục con cả. Làm cha mẹ phải dạy cho con có cái nền giáo-dục vững vàng, rồi trẻ đi nhà trường chỉ là để học những lẽ cao sâu của vũ-trụ, học rộng kiến văn thôi. Trẻ có học-thức lại cần có giáo-dục nữa. Có giáo-dục mà không có học-thức thì hẹp hòi thiển-cận, kém cách làm người; có học-thức mà không có giáo-dục thì hư hèn không đứng được cái tư-cách làm người. Người thật hoàn-toàn là người giáo-dục với học-thức điều-hòa với nhau mà cái giáo dục ấy là gốc tự lúc còn thơ-ấu ở trong chốn gia-đình vậy.

Đỗ-hoa-Tràng

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ 28 độ
15 giờ 31 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ-năm, 1er Mai 1924
S. S. Philippe et J.

Âm-lịch

28 tháng ba, năm Giáp-tí
Ngày Canh-thìn
Hành Kim, Sao Khuê, Trực Kiến
Kỵ Khởi-tạo, Khắc-khấp
Nên dùng: Tế-tự, Hôi-hữu.

Giá bạc. Kể từ ngày 30 Avril 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 10

Tin tàu. Tàu *Gouverneur général Paul Beau* mang thư sang Pháp, đến ngày thứ sáu 2 mai hồi 10 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane Quinhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối hôm 1er mai.

Hội-đồng bảo-hộ. — Ngày hôm qua, Hội-đồng bảo-hộ đã họp tại phủ Thống-sứ, có quan Thống-sứ Monguillot chủ tọa. Trong các vấn-đề đã xét thì có những việc sau này:

Tuyển-bổ việc bàu cử đại-biểu Pháp của Bắc-kỳ tại Thượng Hội-đồng thuộc-địa;

Việc bán công-thổ ở Đồ-sơn cho M. Moussié;

Việc bán 33 khu công-thổ ở Hải-dương;

Việc hội Société agricole Franco-tonkinoise xin khẩn đồn điền ở Phú-thọ;

Việc sửa đổi lại lệ luật kiểm-lâm ở Bắc-kỳ;

Việc đổi lại địa-giới tỉnh Ninh-bình;

Việc dựng một nhà hộ-sinh tại Kiến-an;

Việc M. Hoàng-quang-Ột xin nhập tịch dân Pháp;

Việc Ng-thị-Yn xin ăn xã cho chồng là Lê-văn-Thịnh;

Việc trưng các lò sát sinh ở Bắc-ninh và Đáp-cầu.

Hội Khuyến-thiện. — Hội Khuyến thiện (Société d'Encouragement au Bien) ở số 94 rue de la Victoire tại Paris nay có nhờ cả nhân-dân bên Đông-pháp giúp cho một phần vào việc nghĩa ấy. Hội xin mời tất cả các nhà có lòng công-ích vào chân trợ-cảo hội-viên cho đông.

Hội này nguyên đã được chỉ-tụ quan Giám quốc ngày 2 Mai 1894 công-nhận là công ích, mục-đích là truyền bá những ý-tưởng hay về đường luân lý, về sự tiết độ và tận trung với những điều ích chung. Cái chức trách các ông trợ cảo hội-viên (Membre correspondant) là cổ động cho nhiều người biết đến công cuộc của hội, và mời thêm lấy hội-viên mới. Vị cái chủ nghĩa của hội là chủ nghĩa cao-thượng và hội đã làm nên nhiều công-quả hay, cho nên công chúng cũng nên để tri đến lắm.

Việc bàu cử đại-biểu Pháp của Bắc-kỳ tại Thượng Hội-đồng thuộc-địa. — Ngày 28 avril 1924, Hội-đồng soát các sổ phiếu bàu cử đại-biểu Pháp tại Thượng Hội-đồng thuộc-địa (Délégué du Tonkin au Conseil Supérieur des Colonies) đã công-bố việc bàu cử ngày 9 mars trước như sau này:

MM. Iphate	9 phiếu
Caron	0 —
Martin	5 —
Dandolo	794 —
Forest	1025
Laure	0
Sicard	1
Ducamp	2
Saumont	0 —
Gilles	11 —

M. Forest được nhiều phiếu nhất đã được công-nhận là trúng cử và kỳ Hội-đồng Bảo hộ ngày hôm qua, quan Thống-sứ đã tuyên-bố việc bàu cử này rồi.

Bàu cử chức thẩm-phán tại tòa án Thương-mại. — Sáng hôm qua, tại phòng Thương-mại Hanoi đã bàu cử trong các nhà buôn Pháp lấy hai chức thẩm-phán thương-mại thực-thụ và bốn chức thẩm-phán thương-mại dự-khuyết. Những ông được bàu là:

Thẩm-phán thực-thụ

MM. P. Dubosq	66 phiếu
Ad. Levée	61

Thẩm-phán dự-khuyết

MM. Ribeyre	65 phiếu
Perroud	63 —
Demolle	63 —
S. Anziani	58 —

Diễn-thuyết tại trường Cao-đẳng xã-hội-học. — Các báo bên Pháp sang ký tàu vừa rồi có đăng rằng ông bác-sĩ Trần-như-Lan có mở một cuộc diễn-thuyết tại trường Cao-đẳng xã-hội-học (Ecole des hautes études sociales) về vấn-đề xã-hội của nước Pháp ở Đông-dương. Cử tọa đông lắm và ai nấy đều khen cái tài hùng-biện của diễn giả.

Thi tiếng Đông-phương. — Các đầu bài thi tiếng Đông-phương kỳ đệ nhị cấp ra cho người qui-quốc tại phủ Thống-sứ hôm qua như sau này:

Bài quốc-ngữ dịch ra chữ Pháp.

Sự lễ bái của người Việt-Nam

Nước Việt-Nam là nước chuộng Thần-quyền, cho nên nhân dân hay tin sự lễ bái. Nhất là trong ba tháng xuân, tuyết giới (trời) ấm áp, người đi lễ đông như kiến. Những nơi đền chùa có danh tiếng, như là chùa Hương, chùa Thầy, phủ Giầy, đền Sòng, hễ sang tháng Giêng, thì nơi nào cũng khói hương nghi ngút luôn luôn. Bất cứ đàn bà, ai cũng sắm sửa đi trẩy (xem) hội. Người thì đi lễ cầu tài, người thì cầu tự, người thì cầu gia sự bình yên, cho trong nhà được của tươi người tốt. Ai đi lễ được, thì lấy làm hi-hả, chắc rằng cả năm làm ăn được mát mặt. Ai không đi lễ được, thì cũng gọi là có tờ giấy lá sớ, gửi bà con đến nơi, để cho tâm thành của mình thấu đến Thần-Minh.

Nhiều người bảo rằng: « Hễ đầu năm không đi lễ bái thì quanh năm trong nhà lủng củng, trẻ con quật quẹo » Vậy cho nên người kiết cáu, (tùng) mà cũng tâm tâm niệm niệm về sự lễ bái.

Nói tóm lại, thì chẳng qua là bởi sự mê tín của lòng người, chứ vị tất đã phải rằng cứ đi lễ mà cầu được ước thấy.

Bài chữ Pháp dịch ra quốc-ngữ:

L'art industriel au Tonkin

Pour qui a vu, à l'époque qui semble lointaine et qui est recente, des premiers essais d'art industriel au Tonkin, le progres accompli est évident, on peut dire incroyable. Certes, depuis que nous avons occupé ce pays, chacun de nous a célébré la facilité d'adaptation de l'Annamite. Mais elle est apparue dans toute son ampleur le jour où, poussé par les nécessités de la vie moderne, se rendant compte que les diplômes ne donnent pas toujours à leur possesseur de quoi manger, que les grades et les dignités ont souvent plus d'apparence que de solidité, l'indigène s'est décidé à se livrer à des métiers manuels et aux commerces qui en découlent. Parfois leurs tentatives n'étaient point couronnées d'un succès immédiat; ils connaissaient les heures tristes; mais avec une ténacité qui n'excluait pas une certaine finesse, ils n'hésitaient pas à redevenir ouvriers, pour mieux apprendre à voler à nouveau de leurs ailes. Et chaque année, nous ne pouvons que nous étonner du progrès accompli. Industries nouvelles, perfectionnement de celle déjà créées. tout nous indique une progression extrême de ce peuple vers l'industrie moderne, non point celle qui doit satisfaire aux besoins de l'Européen, industrie forcément restreinte, mais celle qui doit subvenir aux nécessités de plus nombreuses de l'indigène, nécessités auxquelles il doit satisfaire mais dans des conditions que l'Europe ne saurait lui assurer.

Xe hỏa đi đêm ở đường Lao-kay. — Năm ngoái quan Toàn-quyền đã cho phép đặt những chuyến xe lửa chạy đêm ở đường Lao-kay, trong mấy tháng mùa hè là từ đầu tháng sáu đến cuối tháng mười, nhưng năm nay công ti lại xin phép cho đặt trước một tháng là từ đầu tháng năm tây trở đi, cứ tối thứ sáu thì ở Hanoi chạy lên Lao-kay và tối thứ hai thì ở Lao-kay chạy về Hanoi.

Ai-tin. — Quan Công-sứ Bouchet tỉnh Hà-đương vừa được tin buồn rằng ngài thân-phụ ngài là quan Thiếu-tá Bouchet, thưởng thụ đệ tứ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh vừa tạ thế ngày 26 tháng này tại quí xá ở Marseille, năm nay cụ cố hưởng thọ 87 tuổi.

Bản quán có lời kính viếng cụ cố và chia buồn với quan Công-sứ Hải-dương và quí-quyến.

Cầu sông Cái thành một lối đi chơi rất đông. — Từ hôm hai bên cầu sông Cái mở cho công-chúng đi lại đến giờ thì ngày nào xe ngựa với ô-tô cũng xe tay xe đạp cũng tấp nập suốt ngày, nhất là buổi chiều từ 4 giờ rưỡi trở đi. Những đường đi chơi mát của các qui-quan ngày thường có lẽ từ nay trở đi sẽ vắng bớt.

Nhân tiện bản báo nhắ lại rằng kể từ ngày mai 1er Mai trở đi, từ chủ nhật không kể, mỗi ngày có hai buổi cấm qua cầu để chữa nốt là sáng từ 6 giờ 30 đến 8 giờ 50 và chiều từ 13 giờ 40 đến 16 giờ 45.

TIỆN-LẬP. coiffeur rue de Tien-Tsin

Hôm nọ bị cháy, bây giờ bản-hiệu lại dọn xuống phố Nhà-hỏa, số 24 Đến hôm 1er mai, bản-hiệu mở cửa hàng, xin mời các ngài quá bộ lại bản hiệu, thì chúng tôi lấy làm hân-hạnh lắm. 3830

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương trình từ thứ tư 30 Avril đến ngoài thứ bảy 3 Mai 1924.

HELIOTROPE
Hí-kịch cả a làm 6 phần
M. Georges D. Baker soạn
M. Frédéric BURTON đặt cảnh

Chương trình từ ngày chủ nhật 4 đến ngày thứ ba 6 Mai 1924.

LA FILLE DES CHIFFONNIERS
Hí-kịch chia làm hai đoạn
Do MM. Ancict Bourgeois và Ferdinand Dugué soạn
M. Henri Desfontaines đặt cảnh

Cái nạn thứ nhất ở cầu sông Cái. Sáng thứ hai vừa rồi hồi 10 giờ có một cái ô-tô của một người Tây ở Đáp-cầu đi xuống dụng phải hai người đi chân không tránh kịp. Một người bị bánh xe đè lên bụng, đưa vào nhà thương được một lúc thì chết, còn một người chỉ bị xoàng thôi.

Đi cầu đã có lệ, mà sao lại còn sảy ra những sự rủi ro như thế được? Người đi chân thì đi lên bè, mà đi xe thì đi ở dưới, nếu bao giờ cũng nhớ thế, thì còn sảy ra tai nạn thế nào được?

Người bị chết kẹp ấy nay đã hỏi được tên là Đỗ-văn-Được. Quan Biện-lý đã ủy sở Cảnh-sát đến chứng kiến việc mổ xét người ấy tại nhà-thương để khám nghiệm.

Ai muốn ứng mộ vào các ngạch binh? — Sở quan Binh có cho bản báo hay rằng trong các ngạch binh biện đang kuyết những chân này:

1° Đội tàu bay:

Thợ mộc 4 người; Thợ chụp ảnh 3 người; Coi kho 3 người. (Phải biết đọc, viết và nói được tiếng Tây).

2° Đội pháo-thủ thứ sáu:

Kẻ xẻ 10 người; Thợ ngoại 20 người; Thợ máy ô-tô 10 người; Thợ điện 10 người; Thợ tiện sắt 3 người; Thợ thiếc 4 người; Thợ đồng 5 người; Thợ xe 5 người; Thợ tiện gỗ 6 người; Thợ nhồi đệm 6 người.

3° Vệ pháo-thủ thứ tư:

Vận máy ô-tô 40 người.

4° Đội linh khán-hộ thuộc-địa (cho nhà thương binh):

Khán-hộ 50 người (phải biết viết, đọc và nói được tiếng Pháp).

Hạn tuổi từ 20 đến 30. Ai muốn hỏi thêm điều gì, thì cứ lại hỏi tại quan Ba, chánh sở mộ linh ở Hanoi, đường Cửa-đông (Rue Maréchal Joffre) sáng từ 7 giờ đến 8 giờ.

Ngạch tòa sứ. — M. Dương-cư-Tầm, tham-tá hạng tư ngạch các tòa sứ Bắc-kỳ tòng sự tại phủ Toàn-quyền, nay lại thuộc về ngạch cũ, theo như nghị-định ngày 28 avril 1924.

Ngạch học-chính. — M. Tô-văn-Đính, trợ-giáo thực thụ hạng tám tại trường An-luân, huyện An-lão, tỉnh Kiến-an, vì yếu nên được nghỉ phép 2 ng ngày.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Nhà nghề ghét lẫn nhau — Tại nhà pha Hóa-lò Hanoi xưa nay vẫn mua thịt của Phạm-thị-Thuận tức Bùng là người hàng thịt, sau vì thịt không vừa ý, phải mua thịt của người khác là Ng-thị-Mít. Người hàng cũ lấ Phạm-thị-Thuận ngờ bạn hàng giảm pha và ha giá để cạnh-tranh chăng, cho nên một hôm gặp bạn hàng ở chợ Đồng-xuân thì sinh sự cãi nhau rồi lấy guốc đánh vào cạnh mắt một thương Tòa án Trung-trị Hanoi phạt Phạm-thị-Thuận 25 quan và bắt phải bồi 50 đồng cho bên nguyên đơn. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tiền, nhưng cho được hưởng án treo, vì thị ấy trước chưa can án bao giờ và giảm tiền bồi thường xuống 20 đồng và bắt chịu các tiền lệ phí.

Một hội đi lừa. — Lũ tên Ng-v-The, nguyên lính sở Thương-chính, Ng-v-Biên, nguyên lính khố-đỏ cùng nhau họp một hội để đi lừa người lấy của và đi ăn cắp ăn trộm. Một hôm chập tối lũ tên ấy đến nhà một người gọi cửa tự xưng là người sở Thương-chính đến khám rượu lậu. Khi chủ nhà mở cửa thì bọn ấy xông vào giả-cách khám xét để ăn cắp đồ đạc, giấu đi rồi lại kéo nhau ra.

Tòa án Trừng-trị Haiphong phạt Ng-văn-Thảo, Hoàng-v-Chuyên, Ng-v-The mỗi tên 3 năm tù và Ng-v-Biên 2 năm tù. Chúng nó tưởng là bị phạt nặng vì chống án để may được giảm chăng. Song quan Chưởng-lý cho là chúng phải phạt còn nhẹ mà lại chống án. Vậy nên ngài cũng chống án và xin phạt rất nặng để làm gương cho kẻ khác. Nay tòa Thượng-thẩm tăng tội tên Thảo lên The mỗi tên 4 năm tù và tên Chuyên tên Biên mỗi tên 3 năm th. Còn nhiều tên đồng đảng phải phạt nữa, song không chống án.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán nếu các ngài mua báo khi có việc gì với; thư gửi bài báo-quán, thì cho biết cái tờ in ở tên giấy gửi báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy mandat ấy, để cho người làm sổ quản cái giấy mandat ấy, để cho người làm sổ tiện kiểm. Kẻo nên ngài thường hay ký tên không rõ, hoặc biên quê, không sao đọc được, viết sẽ, hoặc biên quê không rõ ràng, khiến cho thành ra nhiều khi Báo-quán không biết gì mà trả lời.

Cuộc điều-tra dân số tại Bắc-kỳ

NHÂN DÂN CÁC GIỐNG	ĐÀN ÔNG	ĐÀN BÀ	Con trẻ từ 15 tuổi trở xuống	SỐ CỘNG
Người Âu-tây				
Người Pháp (đề tại Pháp)	2.483	1.655	1.577	5.710
Người Pháp (đề tại Bắc-kỳ)	591	515	900	2.106
Người ngoại-quốc Âu-Tây	247	112	75	426
	3.312	2.282	2.545	8.242
Người bản-xứ				
Bắc-kỳ	1.393.528	2. 71.661	2.336.248	6.301.651
Trung-kỳ	299	197	222	670
Nam-kỳ	170	183	185	940
Thổ	73.552	71 843	91 .99	235 991
Mán	21.295	26 264	24 217	76.716
Nùng	61.329	17.635	71.269	54.145
Mường	37.090	33 693	33 593	97.249
Thái	27 5 8	26.738	663	
Thanh-y, Méo Nhang Latis Lolo, Yao, Sapha, vân vân	35 121	32.232	35.257	25 973
Người ngoại-quốc Á-đông				
Trung-hoa	17 448	10.5 4	12.342	40.269
Nhật bản	31	47	7	85
Ấn-độ	141	»	11	113
Lào	171	401	109	1.572
Người lai				
Âu-tây	315	526	627	1.667
Ấn-độ	5	1	7	16
Trung hoa	1.367	1.678	4 343	1 277
Tổng cộng	2.132.154	2 .24 6 1	2.638.839	7.115.591

Thuốc-lá Manille vấn điếu to và vấn điếu nhỏ (cigares et cigarettes) tốt thượng-hạng và khói rất thơm.

Thuốc-lá Hoa-kỳ vấn nhỏ (cigarettes) hiệu « Camel ».

Bán tại: số 36, phố Đường Huế (Chợ-hôm) Hanoi. 3822

Số 17

BẠCH-TUYẾT LƯU-NGÂN

(Ngôn-tình tiểu-thuyết)

Truyện một cô nữ-sĩ người nước Anh, học rộng tài cao, khinh thân trọng nghĩa, cảm cái ơn tri-kỷ của người yêu, mà chịu đem đa thị mình ra cho người thích chữ, dầu máu rơi thịt nát cũng chẳng quản gì đến thân. Cái nghĩa-lạm hiệp-cốt của cô, thật vạn-cổ mỹ nhân chưa ai bì kịp. Chuyện chép rất lý kỳ, vậy xin dịch ra để công hiến các bạn độc-giả.

PHẠM-BÚI-CẦM dịch-thuật

Hai người thủy-thủ thì mở chai rượu rôm ra uống, rồi bẹ buồm xuống, cho suồng đi từ từ. Tư-đức thì ngồi mà đợi sáng, tay ôm Dật-khắc vào trong lòng, lại lấy cái chăn chiên đắp cho kín gió. Mễ-nhân thì rét run lên cầm cập, Tư-đức lại thương hại, đưa cho cái chăn chiên mà đắp.

Đến khi trời đã rạng đông, trông ra lại thấy mông mênh bể cả. Tư-đức nhìn kỹ hồi lâu rồi trỏ bảo Ước-nãi rằng:

— Đằng trước có cái chi đen đen kia? Biệt-nhi nhìn kỹ hồi lâu, rồi reo lên mà rằng:

— Thấy đất rồi!

Mễ-nhân choàng ngay dậy, lắc lão nhìn trước nhìn sau, rồi nói:

— Lạy chúa tôi! Đó là Nữu-tây-lan rồi, chúa tôi mà phù hộ cho tôi đến được đấy, thì tôi xin ở mãi đấy cho đến ngày chết, không dám về nữa.

Người thủy-thủ liền mắng:

— Rõ đồ cho chết! Cách-lãnh-đảo đấy, chứ Nữu tây-lan đâu! Chú có muốn ở mãi đấy thì rồi để cho chú ở.

Mễ-nhân bèn lại thở dài đánh sượt một cái rồi nằm vật xuống. Vài phút sau mặt trời đã mọc, sương móc đều tan, trước mặt đã thấy có giải đất. Trông lên núi non xanh ngắt, cây cối um tùm, lại thấy vô số thú rừng lắm con bình thể rất quái lạ. Người thủy-thủ trỏ lên mà rằng:

— Con ấy là con hải-sư đấy!

Ghé suồng vào bến thì thấy đá mọc lởm chởm, cỏ cây rậm rạp, không có chỗ mà lên chân, phía trong thấp thoáng có hai cái lều con con, ghép tinh bằng ván tàu cả.

Ước-nãi nói:

— May chưa! May chưa, có nhà ở kia rồi.

Mễ-nhân nói:

— Lên đi! lên đi thôi chứ, còn nấn ná làm chi nữa.

Bấy giờ thủy-thủ bèn hạ buồm xuống rồi lấy mái chèo bắc làm cầu đi. Mười phút sau bao nhiêu người trong suồng đều lên cả trên bộ. Trước hết tìm đến chỗ cái lều. Xem niên-hiệu thì ra lều dựng từ năm 1874. Không biết các nhà thiên-văn ngày trước đến đó làm ra để ở, hay là lại bọn nào vỡ tàu làm ra để trú chân. Nhưng nhà đã đột nát không thể ở được, trong nhà thì rêu mọc xanh đi, nước triều lênh láng, mái nhà thì trông thấy cả gió, đột nát đến tám mươi nhăm chỗ, nước dọng lại thành vũng như ao cả. Tuy vậy song cũng còn hơn là nằm ở ngoài giữa trời, cả bọn bèn kéo nhau vào trong nhà, quét dọn để ở. Tư-đức cùng với Dật-khắc thì ở một cái gian lều nhỏ, còn hai người thủy-thủ và Mễ-nhân thì ở bên gian lều nhớn hơn. Chúng bèn đem buồm trải xuống đất, lấy ván suồng che đậy các chỗ đột nát, đoạn rồi khuân vác đọn dẹp không bao lâu trong lều nom đã gọn gàng. Duy chỉ có Mễ-nhân thì cứ ngồi thừ ra, chẳng buồn cất nhắc việc gì, trông chẳng khác như người ốm vậy. Người thủy-thủ trong mình lại dắt được bao diêm, bấy giờ bèn lượm những cành cây khô nhóm lửa, may trong suồng lại có cái hũ đựng nước, bèn dùng cái hũ đó để luộc gà làm đồ ăn, ai nấy ăn thịt gà chết mà lấy làm ngon lắm, chẳng khác gì ăn bữa tiệc sang vậy. Ăn xong, ai nấy đều bảo nhau rằng nước ngọt thì không sợ thiếu rồi, nhưng còn lương ăn thì kiếm đâu được, đã hay rằng có bì bánh khô đây, nhưng ăn hết thì làm thế nào? Sau ra ngoài bãi bể thấy vỏ sò sò ốc trai hến, và giống chim thiên-nga, giống chim ở đó lại đàn người lắm, đến gần lấy tay vỗ cũng được một vài con. Đem về nấu ăn cũng không đến nỗi đói. Kế đó hai người thủy-thủ dắt nhau ra bãi bể chơi, lại nhặt được vỏ sò là trứng chim, ngã mũ ra đựng đem về, vừa về đến lều thì trời đổ mưa xuống sầm sập, khí núi bốc lên nghi ngút, mây đen che kín phương trời, mưa suốt đêm hôm ấy không lúc nào ngớt hột. Trong lều lại đột, ướt trang ra cả.

Tư-đức sợ Dật-khắc nhờ nhà khóc, nàng phải giả đò trơ trơ cười, nói chuyện cổ-tích cho nghe. Nàng đang ở trong cơn hoạn nạn, mà phải lấp thảm quạt sâu, gượng cười gượng nói để dỗ dành đứa bé, nỗi đắng cay khôn kể cùng ai. Nàng lại đem chuyện Lỗ-bình-sơn phiêu lưu, thuật lại hết đầu đuôi cho Dật-khắc nghe, và bảo ta cũng cứ bắt chước Lỗ-bình-sơn, thế nào rồi cũng có người cứu, không sợ!

Dật-khắc nói:

— Em chẳng làm Lỗ-bình-sơn. Em chỉ muốn về với mẹ em thôi!

Khi đó trời tối mưa to, phần thì ướt, phần thì rét, nghe bên ngoài chỉ thấy tiếng gió ào ào, xen lẫn với tiếng dế khóc qua kêu, tiếng mưa sinh sịch, cảnh tượng rất đỗi thê lương. Hồi lâu Dật-khắc tê tê buồn buồn, ngủ thiếp đi, Tư-đức cũng sắp gà gà buồn ngủ, chợt nghe bên ngoài có tiếng gõ cửa, Tư-đức giật mình hỏi:

— Ai đấy!

Người bên ngoài đáp:

— Tôi đây, Mễ-nhân đây! Nàng có cho tôi vào với không?

Tư-đức vốn không muốn nhìn mặt con người ấy, nhưng trong khi hoạn nạn, chẳng lẽ không dung, liền nói:

— Ông cứ vào, nhưng vào xong thì khép cửa lại cho tôi chẳng gió.

Bỗng thấy đánh ào một cái, gió tạnh buốt tận xương, biết rằng Mễ-nhân đã vào rồi. Mễ-nhân rén lên hỏi rằng:

— Hai thằng nó say rượu nó ngủ ngày như chết. Tôi thì rét quá không làm sao mà nằm yên được. Nghe trong mình một lẫm, không biết có sống được không. Nữ-sĩ có phương-kế chi cứu tôi với!

Tư-đức nói:

— Tôi biết cứu ông thế nào? Thôi bây giờ ông cứ ngủ đi được là hơn.

Mễ-nhân nói:

— Bất ước thế này thì ngủ sao được, quần áo tôi tinh là nước cả.

Nói đến đấy thì ho hen kéo lên, rên khừ khừ mãi.

Tư-đức nói:

Ông đã có tuổi, nên cố mà ngủ đi.

Mễ-nhân không nói, bấy giờ trời tối đen như mực, Tư-đức gối đầu lên cái bì bánh năm ngũ. Đêm cũng có thức dậy mấy bận, nhưng ngoài một quá lại ngủ thiếp đi. Đến sau tỉnh dậy thì trời đã sáng, mưa đã tạnh, bóng nắng đã thấy lấp-ló chiếu vào khe ván. Nhìn mặt Dật-khắc thì thấy tinh-thần vẫn mạnh mẽ như thường, Tư-đức bèn đem ra khe suối, gội đầu rửa mặt cho, đoạn rồi lấy bánh cho ăn. Khi trở về thì gặp hai người thủy-thủ mới tỉnh rượu dậy, hãy còn sực sụa hơi men. Thế ra hai chú đêm qua vớ được chai rượu, cùng nhau đánh một bữa say tít cung mây, cho nên bữa nay ngó bơ phờ đến thế.

Hai người nom thấy Tư-đức thì lấy làm xấu hổ quá, bèn cầm cổ chạy biệt. Về đến chỗ lều, thì thấy Mễ-nhân đã ngồi dậy, mắt thang-lác nhìn ra ngoài, Tư-đức nom thấy thì giật mình kinh sợ, thấy Mễ-nhân mặt mày xám ngắt, hai mắt thâm quầng, trông chẳng khác như người sắp chết vậy, Mễ-nhân thấy Tư-đức liền thở dài mà rằng:

— Tôi chết mất thôi, nữ-sĩ ạ.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ-neo,
16 chân-kính
Mặt đề kim
có chất đạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Beri, — HANOI
2009

VŨ-TỰ-ĐƯỜNG
(Gần cầu Sông Cái)
28, Quai Clémenceau, 28
HANOI
Đến ngày 1er tháng tư ta. tức là ngày 4 Mai 1924 thì tôi sẽ có xe hai chạy Hà-nội - Sơn-tây.
Hà-nội, chạy 7 giờ sáng.
Sơn-tây, chạy 2 giờ chiều.
2105

CÁO-BẠCH
Các ngài ở các tỉnh, có da bò con bán, (Peaux de veaux) xin viết thư về : Boîte postale No 9, Hanoi, sẽ trả được giá thực cao.

HIỆU
MINH-DƯỜNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Bông phấn Yên-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ TI ĐỒ
Giữa phố hàng Gà số 83

AI MUỐN CÓ NƯỚC SUỐI VICHY NGAY Ở TRONG NHÀ
Ai cũng biết rằng nước suối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vì, đau thận cùng vô số bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.
Nhưng đến tận nơi ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiệu bào chế Montès, NHÀ BÀ CHƯƠNG có buôn thứ muối Sels Vichy có thứ chai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.
Nên đến hiệu bào chế NHÀ BÀ CHƯƠNG mà mua muối Sels Vichy.

Hành hung. — Một người có vay của tên Nguyễn-văn-Nhớn 8 đồng, đến hạn chưa có tiền trả. Tên Nhớn đòi không được, sinh sự rồi cùng với tên Cấp-văn-Đình và Bùi-văn-Thảo cầm gậy đánh bị thương phải vào nhà thương chữa hơn 2 tháng mới khỏi. Tòa án Trừng trị Hanoi phạt lĩ tên Nhớn mỗi tên 8 tháng tù. Vì quan Chưởng-lý chống xin phạt nặng, nên tòa Thượng-thẩm tăng tội tên Đình, tên Nhớn mỗi tên lên 10 tháng và giảm tội cho tên Thảo xuống 4 tháng.

Cải chính. — Trong số báo ngày 25 avril vừa rồi, ở mục này, về việc « *Chống cự lính cơ* », có mấy c ỗ sai, vậy nay cải chính lại như sau này cho đúng :
« Vì việc trái phép, lính cơ có bắt tên Đinh-văn-Lánh để giải quan. Tên Đinh-văn-Công là người nhà ra đánh tháo rồi cùng nhau chạy. Người lính cơ bị rách áo. Tòa Nam-án tỉnh Hà-nam phạt tên Đinh-văn-Công 6 ngày tù và tên Đinh-văn-Lánh 5 đồng bạc và bắt hai tên ấy phải liên đới với nhau bồi 3 đồng bạc cho người lính cơ. Tòa Thượng-thẩm y án, nhưng cho án treo ».

Thất cổ. — Sáng hôm qua, có một người đàn-ông chừng 30 tuổi, thất cổ ở trong một cái lều mé đường xuống Nam định gần ngay cái miếu hai cô. Người ấy mặc áo nâu và quần xanh, khám trong mình không có vết gì, nên sở Cảnh-sát đã cho khiêng vào nhà xác.

Mất cái xuyến bằng ngọc-thạch. — M. Valette ở nhà khách-sạn Hôtel de la Paix có trình Cảm rằng đã hai hôm nay đánh mất ở quãng đường từ trường xe đạp đến khách-sạn m t cái xuyến bằng ngọc-thạch

Đã về chủ cũ. Cái xe đạp M. Desrioc ở đường làng Bưởi bắt được và đã nộp Cảm hôm nọ thì nay đã giao cho người mất xe là M. Phạm-văn-Chuyên ở 59 đường Quan-thánh.

Con nhà ai ? Sáng hôm qua hồi 6 giờ rưỡi, người ta thấy một cái xác con trai bỏ trong thùng vứt ở bên bờ đường Henri d'Orléans

BÁN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội
Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. . . . . 0 p. 08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp bán kin, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 p. 20
DE27

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Bắt được giấy bạc giả. — Ngày thứ ba 29 avril, hồi 8 giờ sáng, khi tàu *Conguoo* ở Moncay tới bến thì một người mật-thám khám được 2.000 tờ giấy bạc giả 5 đồng ở trong túi áo lót thịt của hai người Khách. Hai chủ sợ quá khai rằng giấy bạc ấy là của một người Khách khác ở Hương-cảng giao cho mình.

Thảo vớt đồ đạc ở pháo thuyền « Moqueuse ». — M. Loisiau coi cơ khí bắt thuyền sẽ đáp tàu *Hanoi* sang Quảng-châu-Loan để trù liệu việc vớt đồ vật ở chiếc pháo-thuyền *Moqueuse* bị chìm ở vùng biển ấy độ trước.

Cuộc đua Ngựa. — Đến 3 giờ chiều chủ-nhật 4 Mai lại có cuộc đua ngựa.

Hội Trung Bắc nông công thương. Chi Tương-tế Haiphong đến ngày chủ-nhật 4 Mai 1924 đúng 14 giờ sẽ họp đại hội-đồng thường-niên tại nhà hội Tri-tri phố Đường-cát để xét các công việc hội. Hội đã có giấy mời riêng từng ông hội-viên, nhưng ngài nào ở xa chưa nhận được giấy mời, xin coi đây cũng như giấy mời vậy.
Chi hội Nông công thương tương-tế Haiphong lai cảo

BẮC-NINH

Quan phó-sứ mới. — Hồi 5 giờ chiều hôm thứ bảy vừa rồi quan phó sứ Bazir đã đi ô-tô tới Bắc-ninh và đã nhận việc từ sáng hôm thứ ba.

Chùng đậu. — Độ này nhà thương đã phải ngoài đi các phủ huyện để giống đậu cho những trẻ con và người lớn ở các làng.

NAM-ĐỊNH

Một thứ bột-tinh hiểm có. — Cụ Đông-các Vũ-quang-Nhạ, An tập tử, thưởng-thụ đệ tứ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh, nguyên tổng đốc Bắc-ninh và Hải-dương vừa được đức Giáo-hoàng Pie XI ân thưởng Saint-Gregoire bội-tinh và cả một đạo bằng với một thanh kiếm theo thứ bậc của hàng bộ-tinh ấy.
Bản-quán có lời kính mừng cụ lớn đã được cái đặc ân ấy.

NGHỆ-AN (Vinh-bay)

Làm rể mười hai năm mới được vợ. Người Thổ ở đây có một cái tục rất kỳ là ai muốn lấy vợ trước hết phải đi làm rể một hạn là 12 năm. Trước khi đôi bên đã nhận lời nhau, nhà trai làm lễ mới dẫn làng họ hàng đến nhận thực cho nhà trai đã đến làm rể. Từ khi bước vào vòng làm rể, còn là một chàng rể họ, chứ chưa được chuyện chi cả. Chỉ ra công ra sức làm lụng thế nào cho bố mẹ vợ thương, cô dâu ưa vì nết, trọng vì công, rồi mới có hy vọng sau này được chung chăn chung gối. Nếu khi đó mà gặp phải có ả lại ra chiều giàng giò cùng ai, thì chàng rể cũng phải cắn răng không được nói. Vì bằng chàng rể lại mang lòng ghen tuông thì cô dâu bảo bố mẹ đuổi ngay về rồi xin giả của. Bởi vậy nên cứ phải làm đưa ở không công độ 3, 4 năm, hễ bố mẹ vợ đã nhận thực cho là con rể siêng năng chăm chỉ làm ăn, mới cho làm lễ động-phòng hoa chúc, dân làng họ hàng kéo nhau đến ăn mừng tấp-nập. Từ đấy cô dâu bắt tóc ngược ra đằng trước mặt, không được chơi bời nữa vì mình đã xuất giá rồi. Tuy vậy mà chàng rể còn phải làm rể cho hết cái hạn 12 năm đã, khi đó mới được làm lễ mới họ hàng bà con, đến đưa cô dâu về nhà mình.
Viếng-lô lai cảo

THÁI-BÌNH

Hội Tri-tri. — Ông hội-trưởng hội Tri-tri có gửi ký đạt cho các hội-viên như sau này :
Xin mời các ngài đúng bảy giờ rưỡi tối hôm thứ sáu 2 Mai 1924 là 29 tà này bớt chút thì giờ lại họp đại hội-đồng bất thường tại nhà hội-quán để bàn những việc như sau này :
1°) Cách chỉnh đốn nhà cercle (bàu quản-lý và đặt tiệc tháng) 2) Tiệc trà mừng quan hộ-trưởng hội Bảo-trợ. 3) Việc mua giấy. 4°) Làm nhà cho planton
Các việc này tiểu hội-đồng họp hôm 28 Avril đã định phải hỏi tất cả các ngài. Xin các ngài đến cho.
P. S. Hội không gửi giấy mời các ông hội-viên ở xa, vậy phải nhờ bạn quán đăng giúp. Xin các ông hội-viên ở xa thể tất cho.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Đường đi Sầm-sơn. — Quan Công-sứ có bảo cáo rằng đường Thanh-hóa vào Sầm-sơn nay mai sẽ chữa lại mất hai tháng (tháng năm và tháng sáu tây); vậy đường ấy sẽ khó đi lại là vì mấy cái cầu gỗ từ kilomètre 10 cho đến kilomètre 16 hư hỏng, phải làm cầu xi măng thay vào.
Những chỗ cầu thay thì bên cạnh đã đắp những con đường quặt có lát đá để cho ô-tô đi được, có biển đề cách chỗ ấy 80 thước để báo hiệu cho công chúng biết trước.

BÌNH-ĐỊNH

Sư mô chi rứa ? — Mấy bữa nay nghe người ta nói nhao nhao lên rằng có một người phù-thủy kia vì mắc bệnh nặng, lại quá tin hoa phúc, nên có nhờ một thầy tu làm lễ tụng kinh kệ thì thầy ta truyền cho bệnh nhơn phải đem đến một số bạc là 50 đồng để làm lễ.
Bệnh-nhân xin bớt, chỉ mang 32 đồng. Thầy tu nhân lấy bạc đàng lên bàn cúng, đoạn đem cả 32 tờ bạc giấy đốt cháy ra tro, như cách đốt giấy vàng bạc giả xưa nay, rồi lấy tro hòa vào chén nước đưa cho người bệnh uống.
Nếu quả như lời những người nói đó thì thầy tu kia có đáng tội hay không?
S. lai cảo.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy nên liệt quí ông nào mua thì gửi tiền cho sở không để đến gần cuối hạn mới gửi báo quán khỏi lỡ dở. Như báo tới kỳ tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi báo sẽ gián.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI
Tối thứ tư 30 avril 1924
XỬ DIỆN ĐỖ NGA MY
Phẩm tiên rơi xuống cõi trần
Hễ ai có phúc có phần là hơn
Đừng ghen thôi chớ giận hờn.
Khi nào giáp mặt bệ đơn mới tường.
Tối thứ năm 1er mai 1924
TÔ-THỊ VÔNG PHU
Chính phu sao nỡ ở hai lòng.
Bạc phận là gương khách má-hồng.
Còn nước còn non còn trình phụ.
rơ trơ người đá đứng chong chong.
Có nhiều câu hát tức cảnh rất hay.

SÁCH MỚI IN
BỘ TỪ-HẢN CỬ YẾU
Nửa chữ nôm, nửa chữ quốc-ngữ
Giá bán : 0 $ 60
Có đủ các lối đơn từ giấy má làm việc quan, hơn một trăm thể. Quyển *Một tấm lòng*, có đủ các lối văn thơ, giá bán 0 $ 25. Bán tại các nhà in, hiệu sách Hanoi và hiệu Mỹ-ký, số 22, phố Cửa-đông Nam-định, mua nhiều có trừ hoa-hồng, xin viết giấy về nhà xuất-bản.
M. ĐOÀN-NHƯ-KHUÊ
Số 48, phố hàng Cót, Hanoi
3827

CHÈ HẬU-XUÂN
號正泰金
茶名子獅
Bản-hiệu mới có mấy thứ chè Hậu-xuân sang trước các cửa hàng để bán hầu các quý-chức các thứ như sau này :
Mậu-phúc, Như-ý,
Thiên-thái, Minh-thái,
Tam-hỷ, Kim-mậu.
Mấy thứ chè này rất tốt giá lại phải chăng, xin mời các ngài lại mua giúp cho chúng tôi lấy làm đa tạ.
KIM-THÁI
HANOI : phố hàng Ngang, số nhà 3
HAIPHONG : phố Khách, số nhà 140
2101

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG
Theo hình tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc về những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!
Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tôi Nội-các tán-tương tới chén phê rằng :
Chiếu nay đại được phòng của MONTÈS qui ông, có chế tên một thứ rượu bổ để tặng ngự dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lạc phê thì gửi cho qui được phòng chế-tạo để lễ thánh-giá.
Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Trường-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

白告
CAO-BẠCH
Muốn bán một nhà máy làm Dầu và Xà-phòng ở xứ Bắc-kỳ và một miếng đất rộng, một nhà máy Cưa, một nhà máy Gạo.
Ai cần mua các nhà máy rất có lợi ấy, xin cứ hỏi quan Lục-sự kiêm Quản-lý văn-khế HENRY ở Haiphòng thì ngài sẽ bảo các cách-thức cho.

So 22

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Lại nói chuyện bấy giờ đang đời vua *Vũ-tôn* nhà *Minh*. Một hôm, thiên-tử ra ngự triều, các quan văn-vũ triều thần đều phủ phục ở trước sân rồng, chúc câu « *Vạn-tuế* ».
Khi làm lễ triều hạ xong, thiên-tử phán bảo rằng :
— Các ngươi, ai có điều chi, cho phép được tâu bày.
Thiên-tử nói chưa dứt lời, thì bỗng thấy trong hàng văn-ban có một vị đại-thần bước ra, qui xuống tâu rằng :
— Muôn tâu bệ-hạ ! kẻ hạ-thần xin diện-tấu.
Thiên-tử ngẩng nhìn thì thấy quan Văn-hoa-điện đại-học-sĩ là *hàm-khiêm*, mới phán bảo rằng :
— Nhà-ngươi định tâu việc chi ?
Thầm khiêm tâu rằng :
— Muôn tâu bệ-hạ ! Hiện nay trường-kỳ sắp đến, các cử-nhân trong thiên-hạ đã tụ họp cả ở chốn kinh-thành, xin bệ-hạ phê điểm cho một vị đại-thần, để chủ-trương việc khảo-thí.
Thiên-tử chuẩn-tấu, tức-khắc cắm bút ngự phê cho quan Vũ-anh-điện đại-học-sĩ là *Hoa-vinh-ngọc* làm chánh-chủ-khảo. *Hoa-vinh-ngọc* lạy tạ lui ra. Khi về tướng-phủ, các quan triều-thần nghe tin *Hoa-vinh-ngọc* được làm chánh-chủ-khảo, đều kéo nhau đến mừng *Hoa-vinh-ngọc* đặt tiệc để khoản đãi. Các quan triều thần dự tiệc ở đấy, mãi đến đêm khuya mới giải tán.
Đêm hôm ấy, *Hoa-vinh-ngọc* bỗng thấy một cái kỳ mộng, không biết tốt xấu thế nào. Sáng ngày hôm sau, liền sai người đi gọi quan đoán-mộng đến, quan đoán-mộng nghe lệnh, vội-vàng đi ngay.
Hồi lâu có quan đoán mộng vào yết-kiến. *Hoa-vinh-ngọc* nói :
— Đêm qua lão-phu bỗng thấy một cái kỳ mộng, không biết ra sự-thể làm sao.
Quan đoán mộng nói :
— Dám bẩm tướng-công ! chẳng hay tướng-công thấy thế nào ?
Hoa-vinh-ngọc nói :
— Lão-phu mộng thấy đem nhiều người đi săn. Đi đến một khu rừng kia, lại trông thấy có hai gốc cây rất lớn. Lão-phu nghĩ thầm : trong khu rừng này tất có nhiều hươu-nai, mới sai người bố vây. Thình-linh trông thấy một con hổ chồm ra, quân-sĩ bỏ chạy tán-loạn cả. Con hổ ấy nhe nanh giơ móng, xông vào võ lão phu, lão-phu vội-vàng giơ roi đánh ngựa để chạy. Con hổ ấy theo sau, chồm ngay vào đầu lão-phu, lão-phu kêu to lên một tiếng rồi sực tỉnh dậy, bấy giờ mới biết là mình chiêm bao.
Quan đoán mộng nghe nói, ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi bẩm rằng :
— Chỉ mộng của tướng-công, phần đỏ nhiều lắm. chúng tôi không dám đoán.
Hoa-vinh-ngọc nói :
— Nhà-ngươi cứ nói thẳng, ta xá lỗi cho.

HỒI THỨ XII

Quan đoán mộng bẩm với *Hoa-vinh-ngọc* rằng :
— Dám bẩm tướng-công ! cứ như ý tôi thiển nghĩ thì cây tức là « *Mộc* », mà khu rừng ấy có hai gốc cây lớn, tức là hai chữ « *Mộc* » ». Hai chữ « *Mộc* » chắp thành một chữ « *Lâm* ». Con hổ dữ kia tức là người họ *Lâm* đó. Người ấy chực hại đến tính-mệnh tướng-công, tướng-công nên phải phòng bị trước.
Hoa-vinh-ngọc nói :
— Có lẽ nào ! Ta đây đương đường là một vị tể-tướng, đứng đầu năm trăm quan, có lẽ nào lại phải sợ một người họ *Lâm* hay sao ! Năm trước ta làm hại quan Thái-thường-tự-khanh là *Lâm-sán*, hay là hắn có hai đứa cháu đến ứng-thi đó chăng ! Nếu chúng thi đỗ, được thánh-thượng tin dùng, lắt chúng lại nghĩ kế mà bảo thù ta, ta phải phòng-bị trước mới được. Chi-bằng đến kỳ điểm danh nay, ta cấm không cho họ *Lâm* được ứng-thi là xong.
Khi đến trường-kỳ, *Hoa-vinh ngọc* tướng-công ngồi một chiếc đại-kiệu, trống rong cờ mở, để đi tiến trường. Vào tới cổng-viện, các quan tiến-sỹ xong, đem danh-sách cử nhân các tỉnh ra xem xét.
Hoa-vinh-ngọc mở đến danh-sách phủ *Kim-hoa*, thấy có một viên cử-nhân, tên gọi *Lâm-chương*, mới ngồi thầm : ngày xưa *Lâm-san* là người phủ *Kim hoa* thì *Lâm-chương* này tất là anh em con cháu nhà ấy, bởi vì chữ « *San* » một bên có chữ « *Ngọc* », mà chữ « *Chương* » này cũng một bên có chữ « *Ngọc* » vậy. Cái mộng hôm trước, để thường ứng nghiệm.
Hoa-vinh-ngọc nghĩ vậy, mới truyền lấy hồ đầu-bài đến, cầm bút viết vào cái bài rằng : « Phạm người họ *Lâm*, khoa này cấm không được vào thi ». Viết xong, sai người đem yết ra ngoài cửa trường.
Lại nói chuyện *Lâm-chương* từ khi ở *Dương-châu* từ biệt *Thường-vạn-thanh*, *Thang-bưu* và *Phùng-húc*, thẳng đường tiến Kinh, tìm vào nhà trọ. Khi tới trường-kỳ thì đầy-tớ chẳng có, tự mình đem lấy các đồ-đạc, đến chực tại cửa trường.
Lâm-chương nghe thấy các cử-nhân ứng-thi đều lao-nhao mà bàn nhau rằng :
— Không biết tại sao lại cấm không cho người họ *Lâm* vào thi !
Lâm-chương nghe nói, giật mình kinh-sợ mà bỏi rằng :
— Dám thưa các niên-huynh ! Việc ấy có thực thế không ?
Mọi người đều nói :
— Hiện đã có yết tại cửa trường, khi nào còn không thật. Nếu niên-huynh không tin thì sao chẳng vào mà xem !
Lâm-chương vội-vàng lách qua đám đông người, vào tận cửa trường để xem. Khi đã trông thấy thì ngẫn người ra hồi lâu, rồi bỗng thở dài mà rằng :
— Ta lận-lội đường trường, thiên-sơn vạn-thủy tới đây để cầu công-danh, nay lại không cho người họ *Lâm* vào thi là nghĩa làm sao !
Lâm-chương hỏi mọi người xung quanh rằng :
— Chẳng hay quan chánh-chủ-khảo khoa này là ai ?
Mọi người đều nói :
— Chánh-chủ-khảo khoa này là quan Vũ-anh-điện đại-học-sĩ tên gọi *Hoa-vinh-ngọc* đó.
Lâm-chương nghe nói, xiết bao căm tức, nghĩ thầm : Đứa gian-tặc này khi xưa đã hại anh ta, ta vẫn ước mong một mai chiếm bảng khôi-nguyên, được vào bệ-kiến thiên-tử, bấy giờ ta sẽ tâu bày cái tội-ác của nó, để dem nó ra phân thây trăm mảnh, báo được thù cho anh ta, ta mới hả lòng. Chi bằng ngày nay ta giả-cách chưa trông thấy cái biển yết ấy rồi cứ tiến vào, thử xem nó xử-trí ra làm sao !
Bấy giờ *Lâm-chương* cũng theo trong bọn cử-nhân lách vào cửa trường, đứng nghe gọi tên. Khi gọi hết phủ *Kim-hoa* mà chẳng thấy tên mình, lại gọi đến phủ khác *Lâm-chương* tức giận, mới cố lách vào tận nơi, đến trước thư-án chỗ *Hoa-vinh-ngọc* ngồi.
Lâm-chương chắp tay vái mà bẩm rằng :
— Chúng tôi là cử-nhân ở phủ *Kim-hoa*, có tên ứng thi, chẳng hay cớ sao tướng-công lại bỏ sót, không gọi đến tên ?

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Hiệu GIU-ÍCH tức là Công-ty CHU-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mài sắt đều CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2039

MỚI SANG NHIỀU

Chạo xe — Nan hoa — Vòng bánh
Vải cà-cuống lợp mui — Cao-xu hơm và Cao-xu đệm vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS
7, Boulevard Bobillot, Hanoi

2035

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống, Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TAM-TINH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tinh y-quán » ở phố « Mũ mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần biết dịch xác ; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh để lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đơn cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân ; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ lâu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, hư tinh, loãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, hư lao, đàm suyễn, bất toại phu thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khi hư bạch đới, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Lòng huyết, lê huyết, tiện huyết, mỗi phòng 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đam suyễn, ta ti, cam cứu mục, đau mắt mang mộng, mỗi chai 2 hào.

2067

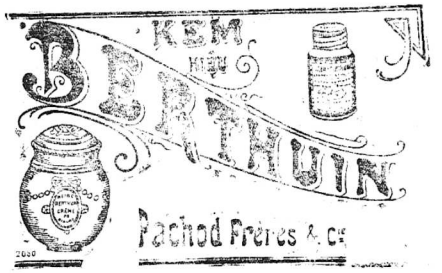
Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất qui để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ**, người ốm mới khỏe, người già yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ lên tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng tiền, Hanoi

2030

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng cho mạnh, tin dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh ghịp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán : 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

ŒNO KOLA COCA

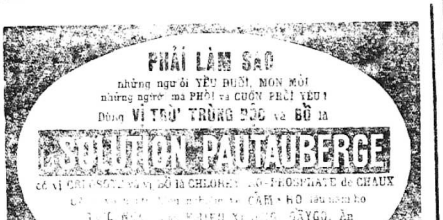
RƯỢU BỔ
酩補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*
Ông L. BLANC *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, khi uống một cốc con
每晚食前或食時沒喝酒數次便利

Bán tại : Hiệu Bào-chế J. BLANC
81, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2029

ƯU CỦA ÔNG CỐ DANH TIẾNG LAROCHE CHẾ RA HIỆU LÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TANG PHỦ VÀ TRỊ BỊNH RẤT CHÈ RA BỞI CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc này hay lắm đã nổi tiếng trong thiên hạ đâu đâu cũng biết không có thuốc nào hay bằng. Thuốc **Quina Laroche** là thuốc hay hơn hết làm cho bổ sức lắm, bổ tang phủ, trị bịnh rất lắm cho ăn ngủ, thuốc để lấy làm hay có thể giam ai không đặng quên đặng

Ai sẵ dùng nó rồng đồng, những là người bịnh con cũng đều bổ hay là con nít. Thuốc đó trị bịnh sau nầy : bịnh hư huyết yếu đuối, huyết suy, bổ sức lại các bịnh làm cho con người yếu đuối, ta trái lạnh, ho cảm mạo tức ngực, rét hàn con rét rừng, rức rối trong tì vị các bịnh đó đều dùng chắc tay thuốc **Quina Laroche** đặng.

Con nít huyết suy và con gái lúc đang tôn công đón bế kể khi lúc sanh sản, cũng như mấy bịnh kể trước đây đều nên uống thuốc **Quina Laroche**.

Những người nào ở xứ hay có thấp rét cũng chẳng nên quên dùng thuốc đó.

Các bịnh kể trên đây thuốc đã trị lấy làm mau và chắc. Chẳng những bịnh sẽ trở hết mà thôi con lại ngày sau trong mình mạnh khỏe, lại thêm sức lực, ăn uống ngon có chừng và chúng ta giảm kiêu thuốc đó rồng : Nước ngọc nhịch của Thiên-thần chế ra (Liqueur de Jade) lời tục ngữ con người Tàu cho những thứ thuốc trị bịnh hay hơn hết thảy không thuốc nào bằng.

Từ khi chúng ta bán thuốc **Quina Laroche** thì chúng ta có đăng cả vạng giấy chứng và cho cám ơn của mấy người bịnh và cả vạng giấy của các quan lương y khác nông lòng ta.

Rất tại thuốc nước **Quina Laroche** là một thứ thuốc làm lợi cho người hơn hết thảy.

CÁCH DÙNG

Rượu Quina Laroche phải uống từ một ly tới ba ly có bán theo chai rượu trọn một ngày trong hai bữa ăn. Giảo muốn trị bịnh rét thì mỗi một khắc đồng hồ uống một ly, uống 8 ly trước cơ rét 2 giờ rưỡi, thế ly ly chot uống trước cơ nổi giờ.

Thuốc Quina Laroche thường thì uống không pha nước mà khi trời nóng nực thì pha nước vô mà uống cho đỡ khát.

COMAR VÀ GÔNG-TI
ông thầy bán thuốc hàng nhứt tại Paris.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

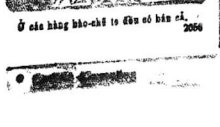
Bệnh lậu thì cần phải điều trị cho tới khi hết ra mủ. Khi đã hết ra mủ rồi, nhưng cứu xem xét kỹ lưỡng trong mỗi sáng thức giấy khi đi tiểu tiện thì thấy có ra một thứ như đàm nhỏ và dài như sợi chỉ vậy. Ấy là một cái tang chứng cớ phải điều-trị bằng thuốc *santal monal*, nếu không thì bệnh ở bàng-quang và ở thận không thể nào tuyệt hết nọc mà được. Bệnh này nếu chữa tuyệt hết nọc mà thì thôi ngay về thì thực là một điều rất nguy hiểm cho đàn bà, vì bệnh tất chuyển sang người đàn bà làm cho sinh ra bệnh đau bụng phụ phàng rồi có thể làm mất đường sinh dục *vĩnh viễn*.

Muốn chữa cho khỏi các bệnh kể trên thì không cần gì dễ hơn thuốc *santal monal* nữa. Thuốc này dùng theo cách hóa-học mà bào chế ra, chuyên trị về chữa bệnh lậu và làm cho khỏi lây sang các cơ quan khác nữa.

Không còn gì nguy hiểm cho bằng khi bị bệnh lậu mà chữa bằng lối bạo ít tổng chích mà dùng những thuốc không có giá trị gì cả.

Khi mới có mủ thì nên dùng ngay thuốc *santal monal* mà dùng luôn cho đến khi tuyệt hết nọc bệnh.

Thuốc *santal monal* làm cho nước tiểu thành ra xanh rửa các nơi, nhờ bàng quang, nhờ quả thận và làm cho bệnh rất là chóng khỏi, vì thuốc này bào chế bằng nhiều dược phẩm mạnh mẽ và hiệu nghiệm vô cùng.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(HIỆU GÒ-ĐA CŨ)

RUE PAUL BERT, HANOI

Từ ngày thứ năm 1er Mai đến hết ngày mồng 10 :

Bán hạ giá rao hàng

Các thứ mũ — Quần áo đàn-ông
Nước hoa, xà-phòng — Các thứ áo trong — Giấy bút sách vở
Các thứ kính và các thứ diêu — Đồ thể-thao
Đồ bạc dùng để dọn ăn — Các đồ vặt dùng trong nhà
Các thứ thuốc — Các thứ đồ sắt
Các thứ đồ điện

Tại chỗ bán vị ăn thức uống

Bán nhiều thứ quý mới sang chuyến tàu vừa rồi

Adr. Tél. : MAGARÉUNIS — TÉLÉPHONE N° 124 — BOITE POSTALE N° 40